

Belangenrepresentatie in het waterschap: democratisch en succesvol

De samenstelling van het waterschapsbestuur staat anno 2020 wederom ter discussie en er is zelfs een initiatiefwet voor 'democratisering waterschappen'....

Van oudsher is het waterschap met een eigen belastingheffing gericht op watertaken in een beperkte regio. Vanwege de grote belangen is geborgd dat boeren, bedrijven en natuur vertegenwoordigd zijn in het bestuur. Hun achterbannen zijn hard nodig om medewerking te krijgen bij projecten van het waterschap. Zoals bijvoorbeeld in Brabant, om de droogte te bestrijden.

Pas in de Waterschapswet van 1992 is náast de bovengenoemde categorieën een nieuwe categorie 'Ingezetenen' toegevoegd om te borgen dat deze goed vertegenwoordigd zijn. Sindsdien betalen inwoners waterschapsbelasting. Tegelijkertijd is wettelijk vastgelegd dat ingezetenen áltijd de meerderheid hebben in élk waterschapsbestuur.

De categorieën worden ieder op een andere wijze benoemd of verkozen. Nog in 2015 concludeerde staatsrechtgeleerde D.J. Elzinga dat dit niets afdoet aan het democratische gehalte ervan. 'Het waterschap als functioneel bestuur is het meest gebaat bij een afgewogen vorm van belangenrepresentatie.' Het blijkt een heel effectieve manier om te verzekeren dat de belangrijkste stakeholders aan tafel zitten en meebeslissen over zaken die hen raken. Een situatie waar menig gemeente of provincie jaloers op kan zijn. Deze bestuursvorm is daar niet mogelijk, omdat zij over een grote diversiteit aan onderwerpen en taken gaan.

Het resultaat is dat waterschappen zeer efficiënt en effectief zijn en een groot draagvlak hebben. Het werkt aan nieuwe uitdagingen, zoals het terugwinnen van waardevolle stoffen uit rioolwater en klimaatadaptatie. In 2025 is de sector energieneutraal.

Waarom wordt er dan getwijfeld aan een zo succesvol en internationaal geroemd bestuur?

Oorspronkelijk kon voor de categorie Ingezetenen alleen op personen gestemd worden, maar sinds de gewijzigde Waterschapswet in 2007 bestaat het lijstenstelsel. Daarbij doen ook politieke partijen mee, ondanks dat de toenmalige regering bang was dat het waterschap 'verpolitiekt' zou worden. In het functionele (waterschaps)bestuur zijn namelijk juist breed gedeelde besluiten nodig. Sinds 2007 tonen landelijke politieke partijen steeds meer interesse voor het waterschap.

Ook de gewijzigde wet hield echter vast aan het principe dat het waterschapsbestuur samengesteld is uit 'vertegenwoordigers van categorieën belanghebbenden bij de uitoefening van de taken van het waterschap'. Ofwel een belangengroependemocratie gebaseerd op de aloude trits belang-betaling-zeggenschap. Dat is voor politici misschien een onbekende en daarom onbeminde werkwijze.

Inmiddels is het advies openbaar van een in februari j.l. door de Minister van I&W speciaal ingestelde commissie of het nodig is náast de geborgde categorie Ingezetenen, de andere categorieën te laten voortbestaan. Dus af te stappen van de belangenrepresentatie en alles over te laten aan politieke partijen. Afschaffen dus is het advies...

Eerdere aanpassingen van de Waterschapswet namen een aantal jaren in beslag. Hoe kan dan nu in een paar maanden er een advies liggen dat mogelijk principiële aspecten van het functionele waterschap aantast? Er wordt getwijfeld aan de onafhankelijkheid van leden van de adviescommissie. Waar eerder 'politisering' ongewenst was, mag hier geen handjeklap plaats vinden over een orgaan dat zijn waarde bewezen heeft en nog steeds bewijst.

Begonnen als doelcoöperatie van grondgebruikers/-eigenaren, is het waterschap regelmatig gemoderniseerd. Om goede redenen zijn haar unieke kenmerken behouden. Een grotere invloed en rol van politieke partijen maakt het waterschap niet democratischer: het is al democratisch!

Uiteraard is nadenken over nieuwe ontwikkelingen en kansen prima, maar wel graag weloverwogen en breed gedragen, zoals past bij ons al eeuwenoude veilige en succesvolle waterschap!

Het moge duidelijk zijn dat ik tegen deze Initiatiefwet ben voor zogenaamde 'democratisering waterschappen'.

Nan Zevenhek, fractievoorzitter Bedrijven in waterschap De Dommel

Bronnen:

Eigen ervaring in (lokale) politiek en het waterschapsbestuur

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0005108/2020-01-01>

<https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/handboek-water/wetgeving/waterschapswet-0/inhoud>

<http://www.tvcr.nl/Home.html> Tijdschrift voor Constitutioneel Recht 2020 (11) 1 TVCR20
Waterschapsverkiezingen nieuwe stijl: een succesverhaal?